

MUHASEBE TARİHİNDEN BEKLENTİLER

Oktay Güvemli¹

Muhasebe tarihinin konusu, geçmişte karşılaşılan bir muhasebe kayıt ihtiyacını ya da bir muhasebe sorununu, o zamanın muhasebe anlayışının çözmesindeki başarısının araştırılması ile ilgilidir. Yararı, gelecekte yaşanacak muhtemel başarısızlıkları önlemektir.

Finans tarihi, şimdiye kadar ihmal edilmiş bir konudur. Zaman içinde finans tarihinin de gelişmesini umuyorum. Eğer beklenen gelişme sağlanabilirse, finans tarihi ayrı bir bilim dalı olarak, muhasebe tarihinin yanında yer alabilecektir. Finans tarihi henüz dünyada da gelişme fırsatı arayan potansiyel bir bilim dalı olarak görülmektedir. Türkiye’de henüz gereği gibi gündeme alınmayan bir de işletme tarihi vardır. Bu iki tarih konusu (finans ve işletme tarihi), muhasebe tarihçileri öncülüğünde geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Eğer Türkiye’de, birbirine bağlı olan işletme tarihi, muhasebe tarihi ve finans tarihinin birbirine bağlı bir gelişme sürecine girmesi sağlanabilirse, dünyaya örnek olabilecek büyük bir potansiyel bilim dünyası, faaliyete geçirilmiş olur. Tarihi kaynaklar böyle söylüyor. Osmanlı’da bir para vakfı işletmesinin bu üç tarih konusu açısından (muhasebe tarihi, finans tarihi ve işletme tarihi) ele alınmasının ortaya çıkaracağı sonuçlar, bilim tarihini büyük ölçüde etkileyecek nitelikte olacaktır. Dünyanın dikkati bir kez daha bu topraklara çevrilecektir. Türk muhasebe tarihçileri bu bilimsel gelişmeyi bir gün gerçekleştireceklerdir.

Muhasebe tarihine dönersek..

Muhasebe tarihi de, dünyada henüz yeni bilim dalları arasındadır. Yeni yeni yaygınlaşmaktadır. İlk dünya muhasebe tarihçileri kongresi 1970 yılında, Orta Avrupa’nın muhasebe tarihçilerinden Stevelinck’in girişimi ile Brüksel’de organize edilmiştir. Bu kongrelerin 12’ncisi 2008 yılında Türk muhasebe tarihçileri tarafından İstanbul’da, 55 ülkenin temsilcisinin katılımı ve 140 dolayında bildiri ile gerçekleştirilmiştir. Bu kongre, o zamana kadar, hatta bu güne kadar yapılanların kalite ve sayısal veriler açısından en büyüğü olmuştur.

¹ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi, guvemli_oktay@yahoo.co.uk

Orta Doğu'nun ve Anadolu'nun büyük ve derin kayıt kültürünün ilk bildirisi, 1984 İtalya kongresinde İsmail Otar ve Prof. Çiğdem Solaş tarafından sunulmuştur. 2000 İspanya – Madrid kongresi ve sonrasındaki kongrelerde Türk muhasebe tarihçileri iki yüze yakın bildiri sunmuşlardır. 2020 St. Petersburg kongresine Türk muhasebe tarihçileri, yirmi beş bildiri ve yüze yakın katılımcı ile gitmeyi planlamaktadırlar.

Her yıl, bu toprakların muhasebe kayıt kültürünün muhteşemliği, muhasebe tarihçileri tarafından biraz daha ortaya çıkarılmaktadır. Bu gelişmeler karşısında MUFTAV bünyesinde on yıldır, altı ayda bir *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi* yayınlanmakta, İstanbul'da on beş bin kitabı ve dergisi bulunan bir kütüphane araştırmacılara hizmet vermekte ve bir muhasebe tarihi müzesi ziyaretçilerin istifadesine sunulmuş bulunmaktadır.

Bütün bu çabalar sonucu, bugün muhasebe tarihi çalışmalarında Türkiye, dünyada söz sahibi bir ülke konuma gelmiştir. *Birinci Türkiye Muhasebe ve Finans Tarihi kongresinin* Anadolu'nun ortasında gerçekleştirilmesi bunu göstermektedir. Bildirileri sunan genç arkadaşlarımla çabaları bunun göstergesidir. Malatya'daki değerli arkadaşlarımla organizasyonları bu durumun şahididir.

Türk muhasebe tarihçilerinin oluşturduğu kamuoyu, gelecekte, 2021 yılında Trabzon'da Karadeniz Teknik Üniversitesi tarafından, 2023 yılında Sakarya Üniversitesi tarafından yapılacak kongreyi heyecanla bekleyecektir. Bu kongreleri devam ettirebilirsek, Türk muhasebe tarihi ve finans tarihi yeni ufuklarda yeni başarılar yaşayacaktır. Bu kongre ile artık yeni bir yol haritası belirlenmiştir.

Son olarak, muhasebe ve finans tarihinde üç beklentiyi gündeme getirmek istiyorum. Bunlardan ilki MUFTAV çatısı altında Cumhuriyet'in yüzüncü yılı dolayısı ile başlatılan çalışmalarıdır. Türk muhasebe tarihçileri üç yıl önce, Cumhuriyet'in yüzüncü yılı dolayısı ile muhasebe ve finans tarihi yayın çalışmalarına başlamışlardır. Önce, *Orta Doğu Muhasebe Tarihi Ansiklopedisi*'ni üç cilt, yaklaşık bin sayfa olarak Türkçe ve İngilizce olarak yayınlamışlardır. Bu yayın, dünyada büyük yankı uyandırmıştır. Peşinden küreselleşme dolayısı ile değiştirilmesi yoluna gidilmekte olan Tekdüzen Hesap Planı ile ilgili çalışmayı, *Muhasebe Terimleri Ansiklopedisi* olarak yayınlamış bulunmaktadır. Bu yayınlarda bize yardımcı olan TC Sayıştay Başkanlığı'na ve özellikle değerli başkanına şükran borcumuz vardır. Şimdi aynı ekipler, Cumhuriyet'in yüzüncü yılı dolayısı ile *Cumhuriyet Muhasebe Tarihi Ansiklopedisi*'ni hazırlıyorlar...

Değinilmesi gereken ikinci konu, Panel'de üzerinde durulan Üniversitelerde muhasebe ve finans tarihini yaygınlaştırma projesidir. Daha çok, lisansüstü ders konusu olması, daha çok master ve doktora tezi hazırlanması gerekiyor. Muhasebe tarihi araştırma merkezleri kurulmalıdır. Değerli muhasebe ve finans akademisyenlerinin bunun bilincinde olmaları memnuniyet vericidir.

Muhasebe ve finans tarihi çalışmalarını zenginleştirecek üçüncü yol ise, otuz yılını dolduran Türk Muhasebe Meslek Örgütünün (TURMOB) kendi meslek tarihine sahip çıkacak araştırmalara önem verilmesidir. Akademisyen arkadaşlarımın, buldukları kentlerdeki muhasebe meslek örgütleri ile ilişkiler kurarak onları özendirerek çalışmalarını birlikte gerçekleştireceklerini umuyorum.

Bu kongrenin, muhasebe ve finans tarihinde yeni ufukları yaratmasını bekliyorum ve ilk *Muhasebe ve Finans Tarihi Kongresini* organize ederek bize yeni bir ufuk açan, başta İnönü Üniversitesi sayın Rektörü Prof. Ahmet Kızılay olmak üzere, bu üniversitenin değerli akademisyen arkadaşlarımı kutluyorum, teşekkür ediyorum.